Kadernota
2026

Versie raadsvergadering 2 juli 2025

GEMEENTE
ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 3
Hoofdlijnen 4
Leeswijzer 11

Programma's **12**
0. Bestuur en ondersteuning 13
1. Veiligheid 23
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 28
3. Economie 33
4. Onderwijs 37
5. Sport, cultuur en recreatie 42
6. Sociaal domein 50
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 58
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 65

Financiën **71**
Autorisatie 71
Kaders en uitgangspunten 73
Overzicht van baten en lasten 75
Financieel meerjarenbeeld 77

ALGEMEEN

VOORWOORD

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2026-2029 van de gemeente Zevenaar ter besluitvorming aan.

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke planning- en controlcyclus (P&C-cyclus). Daarbij stelt u de beleidsmatige en financiële kaders vast waarbinnen de meerjarenbegroting 2026-2029 voor het nieuwe jaar uitgewerkt wordt. Dit doen wij door zo goed mogelijk inzichtelijk te maken wat onze verwachtingen zijn voor de komende jaren.

Planning / verdere procedure

Het behandelschema ziet er als volgt uit:

- Commissiebehandeling 18 juni 2025
- Raadsvergadering 2 juli 2025

Wij bieden u deze kadernota ter besluitvorming aan.

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Als gemeente wordt ons beleid en de financiën beïnvloed door (autonome) mondiale en binnenlandse maatschappelijke ontwikkelingen. Kosten in het sociaal domein blijven stijgen door demografische ontwikkelingen en inflatie. Bij de ontwikkeling van grondposities spelen verschillende dossiers die onzekerheden geven bij de ontwikkeling, zoals de netcongestie en de stikstof. Wij hebben ook een belangrijke rol in duurzaamheidsopgave en de opvang van Oekraïners.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid in de landelijke en lokale opgaven, waarbij wij voor een groot deel beleidsmatig en/of financieel afhankelijk zijn van het rijk. Wij hebben de afgelopen jaren de ambities uit het coalitieakkoord en het collegeprogramma zo veel mogelijk gerealiseerd. Hierbij hebben we oog gehouden voor de opgaven die op ons af komen. Een gezonde financiële situatie uitgangssituatie met een ambtelijke organisatie die is toegerust om de uitdagingen aan te kunnen zijn belangrijke voorwaarden.

De kadernota geeft invulling aan deze voorwaarden. Er zijn geen nieuwe beleidsmatige voorstellen opgenomen maar wel voorstellen om de toekomstige financiële positie te verbeteren.

Ten aanzien van de financiële positie hebben wij u vanaf februari 2024 meegenomen. U heeft destijds gekozen voor het scenario van gedeeltelijke compensatie van het Rijk en het treffen van maatregelen in de kadernota 2026-2029. Het implementeren van maatregelen met onomkeerbare gevolgen of maatregelen met grote invloed maatschappelijke impact hebben wij zo lang mogelijk uitgesteld. Wij hebben met de VNG hard gestreden om de compensatie te ontvangen. In de voorjaarsnota hebben wij nu voor een deel compensatie gekregen. In de financiële hoofdlijnen wordt u meegenomen in de effecten en gevolgen van de compensatie.

Een gezonde financiële situatie is belangrijk voor onze gemeente en onze inwoners. Dit ook met het oog op de opgaven die op ons afkomen. Wij blijven doorgaan met het ontwikkelen van de noodzakelijke plannen voor onze inwoners en creëren (financiële) ruimte om deze ontwikkelingen mogelijk te maken.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Deze kadernota is het eerste document in de planning & control-cyclus voor het samenstellen van de meerjarenbegroting 2026-2029. De kadernota is bedoeld voor de integrale afweging. In dit hoofdstuk presenteren wij het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij globaal inzicht in de ontwikkeling van ons weerstandsvermogen. Bij de meerjarenbegroting 2026-2029 werken wij dit verder uit in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

Ter voorbereiding op de kadernota 2026-2029 zijn onder de noemer financieel gezonde toekomst reële maatregelen uitgewerkt die binnen, door de raad gestelde, kaders leiden tot een besparing om te komen tot een structureel sluitende begroting in 2029. Deze maatregelen zijn per categorie in één regel opgenomen in deze kadernota en het hele pakket aan voorgestelde maatregelen is ter besluitvorming als bijlage toegevoegd. De reden hiervan is dat wij wel het voorgestelde effect willen laten zien maar eerst met de raad de voorgestelde maatregelen willen bespreken voordat wij deze op detailniveau inboeken.

De kadernota borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage 2025 die u op 21 mei 2025 heeft behandeld. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar de programma's en naar het hoofdstuk Financieel meerjarenbeeld. Hierbij zijn alle effecten boven de € 25.000 in beeld gebracht.

Hieronder geven wij het financieel meerjarenbeeld. Dit lichten wij verder toe.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Primitieve begroting 2025-2028	-6.464	-5.445	-6.029	-5.063
1e Voortgangsrapportage 2025	-401	-82	189	356
Stand tot de kadernota	**-6.865**	**-5.527**	**-5.840**	**-4.706**
1. Autonome ontwikkelingen	-615	-535	-494	-682
2. Actualisatie bestaand beleid	-421	-118	-122	-130
Totaal mutaties kadernota	**-1.036**	**-653**	**-616**	**-812**
Stand kadernota	**-7.901**	**-6.180**	**-6.456**	**-5.519**
5. Financieel gezonde toekomst	3.135	4.740	6.105	6.895
Totaal financieel gezonde toekomst	**3.135**	**4.740**	**6.105**	**6.895**
Saldo kadernota en financieel gezonde toekomst	**-4.766**	**-1.440**	**-351**	**1.376**
Waarvan incidenteel	-292	69	0	0
Structureel begrotingssaldo	**-5.058**	**-1.371**	**-351**	**1.376**

Voorjaarsnota/meicirculaire 2025

De precieze gevolgen van de voorjaarsnota van het Rijk worden verwerkt in de meicirculaire. Vooruitlopend is een inschatting gemaakt van de effecten voor onze begroting.

Voorjaarsnota (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Inschatting voorlopige compensatie	3.500	3.500	300	300

Op basis van de voorjaarsnota van het Rijk is de huidige verwachting voor 2026 en 2027 dat het gemeentefonds hoger wordt vastgesteld. Voor onze gemeente gaat het naar schatting om een bedrag van 3,5 miljoen voordelig. Hiervan is € 1 miljoen om de terugval in het gemeentefonds te dempen en € 2,5 miljoen als bijdrage aan de tekorten voor de jeugdzorg.

Vanaf 2028 is in de voorjaarsnota de volledige besparing van de hervormingsagenda opgenomen, inclusief een indexering van de besparingsopgave. De huidige verwachting voor Zevenaar is dat van de verhoging van het gemeentefonds vanaf 2028 nog slechts € 0,3 miljoen over is.

Inzet algemene reserve ter dekking structurele lasten

Het uitgangspunt van de financieel gezonde toekomst is om het jaar 2029 structureel en reëel sluitend te hebben. Nu, door de ontwikkelingen in de voorjaarsnota 2025 de vooruitzichten voor 2026 positiever zijn is het ook mogelijk geworden om het jaar 2026 reëel en structureel sluitend te krijgen.

In 2023 heeft de commissie BBV mede met het oog op de ravijnjaren een uitzondering in de BBV opgenomen. Onder bepaalde voorwaarden mag de algemene reserve worden ingezet voor het dekken van structurele lasten. Als de solvabiliteit hoger is dan 20%, dan mag 10% van de vrij beschikbare algemene reserve van op dit moment € 25 miljoen worden ingezet. Dus maximaal € 2,5 miljoen. Vrij beschikbaar is het saldo dat niet nodig is voor het afdekken van risico's.

Voor het resterende tekort in 2026 zetten wij deze mogelijkheid in. Het verwachte tekort kunnen wij dan voorafgaand aan het begrotingsjaar dichten in plaats van aan het einde van het jaar te verrekenen met de algemene reserve.

Indexatie

De (landelijke) inschatting is dat het rijksbudget voor loon- en prijsontwikkeling voor de gemeenten niet toereikend is en daarmee hebben de gestegen lasten een negatieve impact op de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Gemeenten krijgen te weinig geld van het Rijk om de stijgende kosten door inflatie, vergrijzing en bevolkingsgroei op te vangen. Dat komt door het nieuwe financieringssysteem voor inflatiecompensatie, dat gebaseerd is op ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft de inflatie jarenlang steeds te laag ingeschat. Dit leidt tot een indexatieprobleem: de noodzakelijke indexatie is hoger dan gecompenseerde indexatie. Dit vraagt mogelijk om (aanvullende) maatregelen of oplossingen.

Ambities

Overeenkomstig de uitgangspunten is er in de kadernota geen nieuw beleid opgenomen. Maar er zijn wel een aantal ambities -al dan niet gebaseerd op wettelijke verplichtingen- die in de nabije toekomst nog vragen om aanvullende financiële investeringen. Wij zullen de keuzes hiervoor op een later tijdstip nog expliciet aan u voorstellen. Daarom zijn deze ambities op dit moment nog niet verwerkt in de doorrekeningen. Het gaat onder meer om:

- Mogelijk maken van de revitalisering van Sportpark Hengelder.
- Opnemen van de benodigde investeringen ten behoeve van de realisatie van het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) in de meerjarenbegroting.
- De benodigde investeringen voor de transitie van de toegang sociaal domein incl. benodigde investeringen in de sociale basis.
- De aanleg van warmtenetten in het kader van de energietransitie.
- De verdere ontwikkeling van Enghuizen en de daaraan gelieerde parkeergarage.

Samenvattend overzicht

In onderstaand overzicht zijn de effecten van de hiervoor beschreven onderdelen inzichtelijk gemaakt:

Overzicht van effecten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Kadernota 2026-2029	-7.901	-6.180	-6.456	-5.519
Financieel gezonde toekomst	3.135	4.740	6.105	6.895
Extra rijksmiddelen	3.500	3.500	300	300
Incidentele begrotingsposten	-292	69	0	0
Structurele saldo na verwerking voorjaarsnota en maatregelen financieel gezonde toekomst	**-1.558**	**2.129**	**-51**	**1.676**
Inzet algemene reserve	1.558	0	0	0
Indexatie	PM	PM	PM	PM
Ambities	PM	PM	PM	PM
Structurele begrotingssaldo	**0**	**2.129**	**-51**	**1.676**

STRUCTUREEL EN REËEL EVENWICHT

Op grond van de voorschriften (BBV) moeten wij inzichtelijk maken of er in de meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. Wanneer bovengenoemde effecten en de voorgestelde maatregelen ongewijzigd worden verwerkt dan zal dit leiden tot een verwacht positief begrotingssaldo in 2026, 2027 en 2029.

Toelichting financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen

Het saldo in de primitieve begroting 2025-2028 was in het jaar 2026 € 6.464.000 negatief. Rekening houdend met de incidentele lasten en baten kwam het structurele saldo 2026 uit op € 6.756.000. De 1e voortgangsrapportage 2025 is vastgesteld met een negatief effect van € 401.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2026-2029 komen in 2026 uit op een nadeel van € 1.036.000. Dit betekent dat de kadernota zonder maatregelen uitkomt op een nadeel van € 7.901.000.

Echter de maatregelen van de financieel gezonde toekomst komen uit op een voordeel van € 3.135.000. Rekening houdend met de incidentele lasten en baten leidt dit tot een nieuw structureel begrotingssaldo voor 2026 van € 5.058.000 negatief. De jaren daarna slaat het negatieve saldo om naar een structureel voordeel van afgerond € 1,4 miljoen in 2029.

Bij de autonome ontwikkelingen zien we vooral mutaties bij gemeenschappelijke regelingen. Op het moment van schrijven zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2025 nog onzeker. Voor de gemeenschappelijke regelingen is daarom een stelpost opgenomen voor de verwachte compensatie voor lonen en prijzen omdat anders een te negatief beeld ontstaat. De meicirculaire en de overige loon- en prijsontwikkelingen van met name onze eigen organisatie verwerken wij in de meerjarenbegroting 2026-2029.

Overzicht van de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000.

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht van de mutaties >= € 100.000				
1. Autonome ontwikkelingen	-74	-74	-74	-74
Bijdrage GR MGR, modules binnen programma 6	-278 N	-278 N	-278 N	-278 N
Bijdrage GR SDL - onderdeel RID	-122 N	-122 N	-122 N	-122 N
Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro B.V.	-124 N	-124 N	-124 N	-124 N
Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V.	-130 N	-130 N	-130 N	-130 N
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	580 V	580 V	580 V	580 V
2. Actualisatie bestaand beleid	-233	0	0	0
Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk	-133 N	0 V	0 V	0 V
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	-100 N	0 V	0 V	0 V
5. Financieel gezonde toekomst	3.135	4.740	6.105	6.895
Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen	675 V	1.725 V	2.635 V	3.170 V
Financieel gezonde toekomst - financieel technische maatregelen	1.632 V	1.932 V	1.932 V	1.932 V
Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen	828 V	1.083 V	1.538 V	1.793 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Toelichting op de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000.
Het genoemde bedrag komt overeen met de mutatie in 2026.

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage MGR, modules binnen programma 6 278.000 N

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling MGR sociaal domein Centraal Gelderland voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2024. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2024 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Per saldo een stijging van € 278.000.

Bijdrage GR SDL - onderdeel RID 122.000 N
We ramen de bijdrage aan SDL onderdeel RID conform de meerjarenbegroting 2026-2029. Dit gaat om de loon- en prijsindex; 3,8% voor loon en 2,4% voor prijs.

Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro 124.000 N
In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is geconstateerd dat de dienstverleningsovereenkomsten met Ataro niet kostendekkend zijn. Door onder andere kostenstijgingen op grondstoffen en personele lasten, die niet gecorrigeerd zijn middels de verstrekte indexatie, is een tekort ontstaan. Er is afgesproken dit te corrigeren. Voorgesteld wordt vanaf 2026 een bedrag beschikbaar te stellen voor dekking van de hogere kosten van de dienstverleningsovereenkomst. Het nadeel bedraagt € 124.000 structureel.

Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V. 130.000 N
In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is afgesproken dat Ataro BV jaarlijks een bedrag van ten minste €100.000 als dividend uitkeert. Eventuele winsten uitkomend boven dit bedrag mag Ataro inzetten ter versterking van haar eigen vermogen, met een maximaal bedrag van € 450.000. In de begroting is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 230.000. Gebaseerd op de uitkeringen de afgelopen jaren, waaronder € 101.000 ten behoeve van het jaar 2023, is het in de begroting opgenomen bedrag te hoog. Het nadeel bedraagt € 130.000 structureel.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen 580.000 V
In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2026. In de gemeentebegroting wordt deze compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij nu in een stelpost de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. Samenvattend betekent dit dat de stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen van € 800.000 voor een bedrag van € 580.000 wordt gecompenseerd.

2. Actualisatie bestaand beleid

Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk 133.000 N
Het Rijk stelt via de algemene uitkering (Doeluitkering - septembercirculaire 2024) voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar voor versterking bibliotheekwerk € 133.000). In voorgaande jaren zijn hiervoor van het Rijk specifieke uitkeringen ontvangen en ingezet. De verwachting is dat de extra bijdrage structureel in de algemene uitkering opgenomen wordt om gemeenten in staat te stellen, na de invoering, te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. De inzet van deze middelen is conform het jaarplan en prestatieafspraken 2025 t.a.v. de bibliotheek (onderdeel van 'Kunstwerk').

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen 100.000 N
Door uw raad is voor de jaren 2024 en 2025 een bedrag van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het opstellen van dorpsplannen. In 2024 is er helaas nog geen gebruik van gemaakt, wegens vertraging in het proces. Wij vragen daarom nu om de gelden die in 2024 niet zijn besteed, opnieuw beschikbaar te stellen in 2026. Voor 2025 zijn er al aanvragen binnen en zal het beschikbare budget worden besteed. Wij verwachten dat er in 2026 ook aanvragen zullen komen en het budget besteed zal worden.

5. Financieel gezonde toekomst

Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen 675.000 V
In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde beleidsmaatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - financieel-technische maatregelen 1.632.000 V
In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde financieel-technische maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen 828.000 V
In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde inkomstenverhogende maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In de kadernota is een actualisatie van het weerstandsvermogen opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit
Op basis van een actuele inventarisatie van risico's is de benodigde weerstandscapaciteit herberekend. De benodigde weerstandscapaciteit is iets toegenomen van € 7,8 miljoen naar € 8,9 miljoen, voornamelijk door enkele toegevoegde risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2024 € 25,6 miljoen. Dit is een toename van de algemene reserve, met name als gevolg van de voorgestelde bezuinigingsvoorstellen in de Financieel Gezonde Toekomst. Het meerjarenperspectief buigt positief om en daarmee komt de algemene reserve terug op niveau.

Weerstandsratio
De ratio geeft de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{25.571.000}{8.926.000} = 2{,}86$$

Deze uitkomst van het weerstandsvermogen kan als uitstekend worden gekenmerkt. Dit betekent dat de financiële risico's ruim voldoende zijn afgedekt. De ratio moet minimaal 1,0 zijn.

LEESWIJZER

Inleiding
Het startpunt van deze kadernota is de meerjarenbegroting 2025-2028 aangevuld met tussenliggende raadsbesluiten en de uitkomsten van de 1e voortgangsrapportage 2025.

Bij de programmaonderdelen zijn vaste, bij iedere P&C- document terugkerende teksten weergegeven met een grijze achtergrond. Met deze achtergrond in de programma's van de P&C-documenten willen wij het onderscheid aangeven tussen vaste, ongewijzigde en nieuwe en/of gewijzigde teksten.

Naast de papieren versie wordt deze kadernota ook digitaal gepubliceerd. Door de mogelijkheden van het internet kunnen wij meer informatie op een eenvoudigere manier beschikbaar stellen. Via de menustructuur kiest u welke informatie u tot u neemt en hoeft u niet eerst het boekwerk door te bladeren. De opbouw van de (online) voortgangsrapportage is als volgt:

- Algemeen

Na het voorwoord krijgt u inzicht in de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen. Hier staan de belangrijkste bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen.

- Programma's

Bij de programma's komen de 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? en Wat kost het?
Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. Daarmee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

- Financiën

Voor een overzicht van alle financiële mutaties verwijzen wij naar het overzicht 'financieel meerjarenbeeld'. Dit overzicht geeft een totaalbeeld van alle mutaties inclusief de toelichting. De toelichting op de financiële mutaties is een toelichting op gesaldeerde (netto) bedragen, dat wil zeggen de baten en lasten samengeteld. Dit geldt voor de toelichting in de programma's en bij het overzicht "financieel meerjarenbeeld" achter in deze rapportage.

Vanwege afronding op € 1.000 kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de (sub)totalen van financiële tabellen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen

Organisatie in ontwikkeling

Ook in 2026 blijven we investeren in de ontwikkeling van onze organisatie. We bouwen stap voor stap verder aan een organisatie die handelt in het hier en nu én voorbereid is op de toekomst. Daarbij houden we rekening met veranderingen in wet- en regelgeving, politieke keuzes en interne ontwikkelingen. Door te investeren in betere samenwerking en het verstevigen van integrale opgaven, kunnen we slimmer en effectiever sturen en organiseren. Dit vergroot onze strategische slagkracht. Om dit proces goed te begeleiden, maken we gebruik van externe expertise. Deze ondersteuning helpt ons om objectief te kijken naar wat nodig is, scherp te blijven op de uitvoering en waar nodig richting te geven aan de ontwikkeling.

Bestuurlijke samenwerking

Gelet op de ontwikkelingen in de Liemers en omdat de ogen op Zevenaar als mogelijke samenwerkings- of fusiepartner zijn gericht heeft de provincie op verzoek van uw raad het onderzoeksrapport "Herindelingsvarianten in de Liemers" uit 2014 herijkt. Het onderzoek uit 2014 was gericht op de herindelingsvarianten van de vier Liemerse gemeenten Westervoort, Duiven, Zevenaar en voormalig Rijnwaarden. In dit onderzoek is gemeente Doesburg ook meegenomen. De herijking van dit rapport had tot doel te komen met één 'gemeenschappelijke' visie op een toekomstbestendige bestuurlijke organisatie in het gebied van de vier Liemerse gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. Het onderzoeksrapport is besproken in de 'Raad in gesprek' op 23 april 2025.

Verdere digitalisering van de organisatie

Om goede en actuele dienstverlening te kunnen bieden ontwikkelt de organisatie zich digitaal door. Daarbij hebben we oog voor digitaal minder vaardige inwoners. Verandervraagstukken die op ons afkomen gaan bijvoorbeeld over het verder in control brengen van het informatiebeheer met als aandachtspunt de zorg voor informatie in de verschillende applicaties die in de domeinen gebruikt worden. Ook zetten we inmiddels de Microsoft 365 omgeving in voor efficiëntere samenwerking en communicatie. Als het gaat om datagedreven werken stimuleren wij dat op meer beleidsterreinen gebruik gemaakt wordt van sturing met dashboards. Hierdoor is bijvoorbeeld snel duidelijk welke prestaties er op het gebied van vergunningverlening geleverd zijn en waar we verbeteringen kunnen doorvoeren. We benutten data-analyse mogelijkheden om trends en patronen te identificeren om gemeentelijke vraagstukken aan te pakken. Bij deze ontwikkelingen zorgen we voor kwalitatief goede data, zodat werkprocessen optimaal ondersteund worden. We gaan verder met professionalisering van functioneel beheer om de gemeentelijke systemen optimaal te kunnen benutten en medewerkers die met applicaties werken goed te ondersteunen in hun werk. Daarnaast volgen we samen met de Regionale ICT-dienst de Liemers en 1Stroom die landelijke ontwikkelingen en haken bijvoorbeeld bij de informatiekundige visie Common Ground van de VNG aan als dit relevant is voor de organisatie. In de ontwikkelingen noemen we specifiek het doorontwikkelen van ons softwarelandschap. De verschuiving van

ons applicatielandschap naar de cloud is essentieel vanwege marktvereisten en technologische vooruitgang. Cloudoplossingen bieden flexibiliteit en schaalbaarheid. Ze zorgen voor betere beveiliging en continuïteit en bieden ook automatische update. Dit stelt ons in staat om efficiënter te werken en onze dienstverlening aan inwoners actueel te houden Per applicatie gaan we steeds na wat het geschikte moment is om de overgang te maken van ons RID-datacenter naar de cloud.

Doorontwikkelen van ons softwarelandschap
De verschuiving van ons applicatielandschap naar de cloud is essentieel vanwege marktvereisten en technologische vooruitgang. Cloudoplossingen bieden flexibiliteit en schaalbaarheid. Ze zorgen voor betere beveiliging en continuïteit en bieden ook automatische updates. Dit stelt ons in staat om efficiënter te werken en onze dienstverlening aan inwoners actueel te houden. Per applicatie gaan we steeds na wat het geschikte moment is om de overgang te maken van ons RID-datacenter naar de cloud.

Beleidskaders
- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) 2023
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering. Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid. De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022e.v.
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit — 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal — 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter — 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur — Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede

uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als

gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:
- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	8.021
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	237
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	13
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	453
Vennootschap		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Alliander NV	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Vitens NV	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0
Leisurelands BV	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**120.392**	**121.252**	**121.647**	**122.631**
Mutaties baten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**0**	**407**	**407**	**407**
Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V.	-130	-130	-130	-130
Dividend Alliander	-43	-43	-43	-43
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	580	580	580	580
Totaal mutaties baten kadernota	**407**	**407**	**407**	**407**
Totaal baten na de kadernota	**120.798**	121.659	**122.054**	**123.038**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**29.126**	**29.389**	**28.221**	**28.198**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**146**	**146**	**146**	**146**
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	5	5	5	5
Bijdrage GR ODRA	-10	-10	-10	-10
Bijdrage GR SDL - onderdeel RID	122	122	122	122
Budgetmutatie formatie en inschaling griffie	30	30	30	30
2. Actualisatie bestaand beleid	**105**	**35**	**35**	**35**
Aanbesteding en implementatie cloudapplicatie Schuldhulpverlening	55	35	35	35
Actualisatie budget doorontwikkeling dienstverlening	50	0	0	0
5. Financieel gezonde toekomst	**-3.135**	**-4.740**	**-6.105**	**-6.895**
Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen	-675	-1.725	-2.635	-3.170
Financieel gezonde toekomst - financieel technische maatregelen	-1.632	-1.932	-1.932	-1.932
Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen	-828	-1.083	-1.538	-1.793
Totaal mutaties lasten kadernota	**-2.883**	**-4.558**	**-5.923**	**-6.713**
Totaal lasten na de kadernota	**26.243**	**24.831**	**22.297**	**21.485**

Saldo voor bestemming	**94.556**	**96.828**	**99.757**	**101.553**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**436**	**436**	**262**	**262**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**436**	436	**262**	**262**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**436**	**436**	**262**	**262**
Saldo na bestemming	**94.992**	**97.264**	**100.019**	**101.815**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Bijdrage GR ODRA	**10**	**10**	**10**	**10**

De begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage zien van in totaal € 38.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 22.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 16.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 3% in 2026. Voor de dekking halen wij een bedrag van € 11.000 uit de formatieruimte bij team VTH. Per saldo een voordeel in programma 0 van € 10.000, een nadeel in programma 2 van € 200, een nadeel in programma 7 van € 37.000 en een nadeel in programma 8 van € 300.

Bijdrage GR SDL - onderdeel RID	**-122**	**-122**	**-122**	**-122**

We ramen de bijdrage aan SDL onderdeel RID conform de meerjarenbegroting 2026-2029. Dit gaat om de loon- en prijsindex; 3,8% voor loon en 2,4% voor prijs.

Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V.	**-130**	**-130**	**-130**	**-130**

In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is afgesproken dat Ataro B.V. jaarlijks een bedrag van ten minste €100.000 als dividend uitkeert. Eventuele winsten uitkomend boven dit bedrag mag Ataro B.V. inzetten ter versterking van haar eigen vermogen, met een maximaal bedrag van € 450.000. In de begroting is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 230.000. Gebaseerd op de uitkeringen de afgelopen jaren, waaronder € 101.000 ten behoeve van het jaar 2023, is het in de begroting opgenomen bedrag te hoog. Het nadeel bedraagt € 130.000 structureel.

Budgetmutatie formatie en inschaling griffie	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

Wij passen de formatie en de bijbehorende salarissen aan, conform de functies zoals vastgesteld in het functieboek griffie 2018. Dit houdt verband met landelijke ontwikkelingen om de griffie beter te positioneren en te equiperen met als doel de gemeenteraad strategisch te adviseren en ondersteuning te bieden. In lijn met de afspraken met de werkgeverscommissie om de griffiersfunctie meer strategisch in te vullen valt deze functie met ingang van 2026 in schaal 14. We ramen structureel € 30.000 bij.

Dividend Alliander	**-43**	**-43**	**-43**	**-43**

De Raad van Commissarissen van Alliander heeft in overleg met de aandeelhouders het dividendbeleid aangepast. Dit was noodzakelijk om te waarborgen dat het beleid passend blijft bij de omvangrijke maatschappelijke opdracht waar Alliander voor staat. Er komt een plafond van € 100 miljoen op de absolute dividenduitkering. Onze gemeente heeft een aandeel in Alliander van 0,45% hetgeen betekent dat de dividenduitkering maximaal € 450.000 bedraagt. In onze begroting hebben wij € 493.000 geraamd; derhalve ramen we € 43.000 structureel af.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	**580**	**580**	**580**	**580**

In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2026. In de gemeentebegroting wordt deze compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij nu in een stelpost de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. Samenvattend betekent dit dat de stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen van € 800.000 voor een bedrag van € 580.000 wordt gecompenseerd.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Aanbesteding en implementatie cloudapplicatie Schuldhulpverlening	**-55**	**-35**	**-35**	**-35**

In het kader van de voortdurende verbetering van onze schuldhulpverleningsprocessen en de digitalisering daarvan, is het noodzakelijk om een nieuwe applicatie aan te besteden die deze processen effectief ondersteunt. Het huidige contract met de leverancier kan niet verlengd worden, aangezien de leverancier stopt met de ondersteuning van het huidige, gedateerde product en het bestaande contract mag niet meer verlengd worden. Daarom is het noodzakelijk dat er een nieuwe, moderne oplossing die als cloudapplicatie beschikbaar komt.
Voor de Europese aanbesteding en implementatie van deze nieuwe applicatie zijn eenmalige middelen nodig. Deze middelen zullen worden gebruikt voor het doorlopen van de juiste aanbestedingsprocedure en de implementatie van de nieuwe cloudapplicatie. Naast de eenmalige middelen voor de aanbesteding en implementatie, zijn er extra structurele middelen nodig om de stijgende structurele lasten te dekken. Deze lasten omvatten: onderhoud en ondersteuning van de nieuwe applicatie en kosten voor cloudhosting en beveiliging.
We houden rekening met eenmalige implementatiekosten in 2026 van € 55.000. Daarnaast nemen de jaarlijkse kosten van de nieuwe applicatie (fors) toe. We houden vanaf 2027 rekening met een toename van € 35.000 per jaar.

Actualisatie budget doorontwikkeling dienstverlening	**-50**	**0**	**0**	**0**

Het uitgangspunt voor ons handelen is altijd onze inwoner. Bij het optimaliseren van onze processen leggen we de 'reis' af die onze inwoner maakt bij het aanvragen van een product of dienst. Hier komen concrete verbeterpunten uit waarmee we aan de slag gaan. Zo sluit het proces daarna niet alleen beter aan bij de behoefte, maar is het ook efficiënter ingericht. De expertise die hiervoor nodig is hebben we graag 'in huis'. In 2025 leiden we een eerste lichting collega's op. Om te zorgen dat we door de hele organisatie voldoende opgeleide medewerkers hebben, vragen we éénmalig €50.000,- voor 2026.

5. Financieel gezonde toekomst				
Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen	**675**	**1.725**	**2.635**	**3.170**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde beleidsmaatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - financieel technische maatregelen	**1.632**	**1.932**	**1.932**	**1.932**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde financieel-technische maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen	**828**	**1.083**	**1.538**	**1.793**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde inkomstenverhogende maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Totaal mutaties	**3.290**	**4.965**	**6.330**	**7.120**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen

Veiligheidsagenda

De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in de Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026. Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:

- De aanpak van de georganiseerde criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Digitale veiligheid

Georganiseerde criminaliteit

Het gevaar van georganiseerde criminaliteit is dat illegale activiteiten en reguliere functies in de gemeente naar elkaar toegroeien. Dat ondermijnt de democratische rechtsstaat en schaadt de samenleving en de levens van (jonge of kwetsbare) mensen op allerlei manieren. Samen met inwoners en bedrijven proberen we de weerbaarheid van onze gemeente te vergroten. We zetten in op het vergroten van de veiligheid van bedrijventerreinen en het buitengebied.

Zorg en veiligheid

De samenwerking tussen zorg en veiligheid wordt steeds intensiever. We willen doorstappen naar een persoonsgerichte aanpak (PGA). Hiermee kunnen we de samenwerking organiseren tussen tal van in- en externe partners bij complexe casuïstiek die te veeleisend is voor het gebiedsteam / sociaal team, maar te licht voor het Zorg- en Veiligheidshuis. Ook biedt de lokale PGA goede handvatten voor afbakening van de doelgroep, gegevensdeling, monitoring en het integreren van bestaande overleggen. De PGA moet in 2026 uitgerold zijn.

Het Zorg- en Veiligheidshuis speelt een cruciale rol in de coördinatie en integratie van zorg- en veiligheidsdiensten voor kwetsbare burgers. Met het wegvallen van de POK-gelden in 2028 ontstaat een significante financieringskloof. De financiële last die oorspronkelijk door de POK-gelden via de centrumgemeente werd gedekt, zal moeten verschuiven naar de gemeentelijke budgetten om de continuïteit van essentiële diensten te waarborgen.

Digitale criminaliteit

De impact van online criminaliteit op slachtoffers is groot. Daarbij gaat het niet alleen om financiële schade en verlies van waardevolle gegevens, maar ook om verlies van vertrouwen, de wereldwijde schaal van verspreiding en victimblaming (het slachtoffer wordt aan de spreekwoordelijke schandpaal genageld), en het gevoel nooit slachtoffer af te zijn. Daarom blijven wij ons inzetten voor het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van burgers en ondernemers.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022e.v.

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen — 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen — 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te

nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	5.276

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**133**	**133**	**133**	**133**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**133**	133	**133**	**133**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**4.856**	**4.848**	**4.854**	**4.854**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**88**	**87**	**94**	**94**
Bijdrage GR ODRA	0	0	0	0
Bijdrage GR VGGM - onderdeel brandweer	81	72	72	72
Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis	7	15	22	22
Totaal mutaties lasten kadernota	**88**	**87**	**94**	**94**
Totaal lasten na de kadernota	**4.945**	**4.935**	**4.948**	**4.948**
Saldo voor bestemming	**-4.812**	**-4.802**	**-4.815**	**-4.815**

Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota				
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota				
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-4.812	-4.802	-4.815	-4.815

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR ODRA	0	0	0	0

De begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage zien van in totaal € 38.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 22.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 16.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 3% in 2026. Voor de dekking halen wij een bedrag van € 11.000 uit de formatieruimte bij team VTH. Per saldo een voordeel in programma 0 van € 10.000, een nadeel in programma 2 van € 200, een nadeel in programma 7 van € 37.000 en een nadeel in programma 8 van € 300.

Bijdrage GR VGGM - onderdeel brandweer	-81	-72	-72	-72

De bijdrage in 2026 wordt op basis van de meerjarenbegroting van VGGM € 3.246.000. Dit bestaat uit een verhoging in verband met de loon- en prijsontwikkeling van 2,1% en 2,2% met een bedrag van € 121.000. In 2026 zien we een incidentele ophoging voor het project "Ik, wij samen de brandweer" van € 9.000. Als gevolg van de herverdeling van de brandweerbijdrage op basis van de OOV-verdeelsleutel zit er voor onze gemeente een voordeel in van € 49.000. Per saldo een structurele verhoging van € 72.000.

Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis	**-7**	**-15**	**-22**	**-22**

De gemeentelijke bijdrage aan het Zorg- en Veiligheidshuis wordt verhoogd. Het gaat om een noodzakelijke ophoging zodat de continuïteit en kwaliteit van het Zorg- en Veiligheidshuis Regio Arnhem gewaarborgd blijft. Aanleiding zijn de wegvallende POK-gelden vanaf 2028 en de stijgende operationele kosten. In de Coronaperiode heeft het rijk extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om de dienstverlening aan kwetsbare inwoners te versterken. Ook het Zorg en Veiligheidshuis maakt gebruik van deze tijdelijk POK gelden. Daarnaast zijn de bijdragen van gemeenten de afgelopen 6 jaar niet verhoogd, ondanks inflatie en stijgende kosten. De bijdrage per inwoner stijgt van €0,61 in 2025 naar €1,09 in 2028. Het nadeel komt uit op € 7.250 in 2026, € 14.500 in 2027 en € 21.750 in 2028 en verder.

Totaal mutaties	**-88**	**-87**	**-94**	**-94**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen

Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter komt, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde aan de onzekerheid over het tracébesluit. Rijkswaterstaat (RWS) is samen met GelreGroen, het consortium, in overleg over het contract. De verwachting is dat in het voorjaar 2025 duidelijkheid komt over de planning. In ieder geval is aangegeven dat het uitgangspunt blijft om als eerste te starten met de A12 en aansluiting Zevenaar Oost.

Mobiliteitsprogramma

In het najaar van 2025 wordt het mobiliteitsprogramma vastgesteld. De financiële effecten van de realisatie van de maatregelen zijn onderdeel van de besluitvorming.

Rotonde Platatenlaan-Ringbaan Oost

De bestaande verkeersregelinstallatie (VRI) op het kruispunt Platanenlaan - Ringbaan is aan het eind van zijn levensduur. Dit kruispunt is onderdeel van een bredere herinrichting van de verkeersinfrastructuur binnen Zevenaar als gevolg van het tracébesluit ViA15. In dat kader verkennen we op dit moment de mogelijkheid voor het aanleggen van een rotonde in plaats van het vervangen van de VRI, inclusief een bijdrage van de Provincie. In het onderhoudsbudget is geen bedrag gereserveerd voor deze vervanging. De jaarlijkse kapitaallasten hebben een structureel nadelig effect vanaf 2027 van maximaal € 10.000.

Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Hengelder en Tatelaar

Het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen Hengelder en Tatelaar realiseren wij in nauwe samenwerking met de ondernemers. Een deel van hen heeft zich inmiddels georganiseerd in een ondernemersvereniging. Dit vormt een belangrijke basis voor de verdere samenwerking. In de komende jaren werken wij gezamenlijk aan het realiseren van de ambities, waaronder het verbeteren van de bereikbaarheid van de terreinen. De mobiliteitsvisie dient hierbij als leidraad. Zodra de plannen verder zijn uitgewerkt, komen wij bij u terug met een concreet voorstel.

Beleidskaders

- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Omgevingsvisie Zevenaar (in procedure)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer en vervoer

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio	2021-2026

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder

houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen — 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in — 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost — 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus — 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak — 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio — 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-

Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	549	549	549	549
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	549	549	549	549
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	8.611	8.314	8.747	8.692
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-3	-3	-3	-3
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-3	-3	-3	-3
Totaal mutaties lasten kadernota	-3	-3	-3	-3
Totaal lasten na de kadernota	8.608	8.311	8.744	8.689
Saldo voor bestemming	-8.059	-7.762	-8.195	-8.141
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	150	50	39	39
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	150	50	39	39
TOEVOEGINGEN				

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				

Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	150	50	39	39

Saldo na bestemming	-7.909	-7.713	-8.156	-8.102

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	3	3	3	3

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Totaal mutaties	3	3	3	3

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen

De huidige lokale beleidskaders binnen dit programma Economie zijn aan een actualisatie toe. De Centrumvisie Zevenaar is in 2015 vastgesteld, de Economische Agenda Zevenaar komt uit 2021. Beide beleidskaders zijn opgesteld vanuit de gedachte dat er voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten zijn en kennen als doelstelling o.a. een groei van werkgelegenheid. De wereld is veranderd. We redeneren momenteel anders. Economische ontwikkeling draagt bij aan de Brede Welvaart, en is veel minder een doel op zich. Vanuit deze gedachte willen we de hiervoor genoemde beleidskaders actualiseren. We zetten in op een Omgevingsprogramma Economie, dat een uitwerking is van de nieuwe Omgevingsvisie. Wanneer duidelijk is hoe we de Omgevingsvisie verder uitwerking, starten we met het Omgevingsprogramma Economie.

Beleidskaders

- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio	2021-2026
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling

meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit — 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**485**	**9.261**	**10.000**	**485**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**485**	9.261	**10.000**	**485**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**1.166**	**9.926**	**10.638**	**1.107**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-1	-1	-1	-1
Totaal mutaties lasten kadernota	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
Totaal lasten na de kadernota	**1.165**	**9.925**	**10.637**	**1.106**
Saldo voor bestemming	**-680**	**-664**	**-637**	**-621**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**15**	**17**	**17**	**17**

Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**15**	17	**17**	**17**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**15**	**17**	**17**	**17**
Saldo na bestemming	**-665**	**-647**	**-620**	**-605**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**1**	**1**	**1**	**1**

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Totaal mutaties	**1**	**1**	**1**	**1**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Wat willen we?

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen

Onderwijskansenbeleid

In 2026 werken we samen met schoolbesturen en peuteropvang aan de doelstellingen uit het onderwijskansenplan 2024-2028. Voor het onderwijskansenbeleid ontvangen we een specifieke doeluitkering van het Rijk. Vanaf 2026 ontvangen we hierop een korting van 10%. Hiermee is in het uitvoeringsplan rekening gehouden. Conform de wet zetten we de middelen ten eerste in voor de voorschoolse educatie voor peuters die vanwege hun thuisomgeving meer ondersteuning nodig hebben. Daarnaast zetten we in op taalprojecten op school, in de zomervakantie en activiteiten waarbij de ouders begeleid worden om met hun kind thuis met taal bezig te zijn. We zetten in op bewezen effectieve interventies en monitoren op voortgang op de doelstellingen uit het onderwijskansenplan.

De scholen hebben zelf de taak passend onderwijs en ondersteuning te bieden. Hierbij hoort ook de ondersteuning bij sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Is er sprake van problematiek in het kind zelf, zoals bijvoorbeeld psychiatrische problematiek, dan is jeugdzorg aan de orde. Is er sprake van thuisproblematiek, opvoedingsondersteuning dan biedt de maatschappelijk werker op school laagdrempelig advies en hulp. Voor het maatschappelijk werk op school vragen we om continuering van financiering, Een voorstel hiervoor vindt u terug bij hoofdstuk 6 Sociaal domein.

Onderwijshuisvesting

Voor IKC De Wissel worden de laatste onderzoeken van de definitiefase in 2025 afgerond, met een raadsvoorstel voor het definitieve plan en budget verwacht in najaar 2025. Bij een positief raadbesluit kan het schoolbestuur als bouwheer starten met de ontwerpfase. Deze zal doorlopen in 2026 en 2027. De gemeente is verantwoordelijk voor het slopen van het huidige pand op de Vincent van Goghstraat 4 en het bouwrijp opleveren. Vanwege de verwachte aanwezigheid van vleermuizen kan op z'n vroegst in najaar 2026 gesloopt worden. De Taalschool zal dan ook moeten verhuizen. Binnen de regio is aangegeven dat de voorkeur naar een nieuwe locatie binnen de kern Zevenaar uitgaat. Er wordt voor een tijdelijke oplossing voor maximaal 4 jaar gezocht. Binnen Zevenaar is geen geschikt maatschappelijk vastgoed beschikbaar. Er wordt gekeken naar commercieel vastgoed dat bij voorkeur vanaf begin schooljaar 2026/2027 beschikbaar is.
Vanaf najaar 2025 is de verwachting dat het onderzoek voor het herhuisvesten van IKC De Tamboerijn gestart kan worden. Hiervoor is nieuw onderzoekskrediet noodzakelijk. Deze onderzoeken voor de wenselijkheid en haalbaarheid van de beoogde locatie zullen in 2026 doorlopen. Eind 2025/begin 2026 zal er naar verwachting een beslissing worden genomen over nieuwe huisvesting voor Heerenmäten/Zonegge. Daarna kan het schoolbestuur in 2026 starten met de ontwerpfase. Hiervoor is al (een gedeelte van) het voorbereidingskrediet gereserveerd. Dit wordt middels een apart raadsvoorstel gevraagd beschikbaar te stellen.
Wanneer het IHP 2025-2050 wordt vastgesteld zal de uitvoering hiervan in de meerjarenbegroting moeten worden verankerd. Ook wordt er een vinger aan de pols gehouden m.b.t. de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw. Als er meer/sneller woningen worden bijgebouwd dan verwacht, kan het zijn dat er ook sneller uitbreiding bij bestaande scholen gerealiseerd moet worden of dat er nieuwe scholen in nieuwe wijken moeten komen.

Volwasseneneducatie
We geven uitvoering aan het regionale programma volwasseneneducatie & aanpak versterking basisvaardigheden regio Midden Gelderland 2025-2028. Hierbij wordt het samenwerkingsverband van het in 2024 gecertificeerde Liemers Taalhuis verder doorontwikkeld. Om een zo passend mogelijk aanbod te hebben voor alle inwoners met een (digi)taalvraag. Hierbij krijgen we ondersteuning vanuit de regio en waarbij het aanbod wordt gefinancierd vanuit Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) middelen. Naast het Liemers Taalhuis spelen hierbij de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) ook een rol, deze taak wordt uitgevoerd vanuit de bibliotheek vestigingen. Daarnaast zal er in de kernen inzet zijn van een mobiel (bakfiets) punt. In de eigen organisatie begeleiden we medewerkers verder in het herkennen en doorverwijzen van inwoners met een (digi)taalvraag. Dit doen we door middel van de inzet van trainingen van het ROC Rijn IJssel in samenwerking met stichting Lezen en Schrijven.

Leerlingenvervoer
Ontwikkelingen als bijvoorbeeld de krapte op de arbeidsmarkt (chauffeurs te korten), het samen gaan van onderwijs (grotere reisafstanden voor leerlingen) en het groeiend aantal eenoudergezinnen (mindere invulling eigen verantwoordelijkheid ouders) beïnvloeden het leerlingenvervoer en het centrale doel van het verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025: instroombeheersing (kostenreductie).

Beleidskaders
- Beleidsplan onderwijskansen 2024-2027
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024
- Beleidsregels bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2024)
- Notitie Participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Programma volwasseneneducatie & aanpak versterking basisvaardigheden regio Midden Gelderland 2025-2028 (2024)

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	1.121

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**1.174**	1.174	**1.174**	**1.174**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**6.772**	**6.540**	**7.202**	**7.210**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**45**	**48**	**2**	**86**
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	-21	-18	-9	74
Bijdrage GR MGR, module Onderwijs (RBL)	11	11	11	11
Plaatsen noodlokaal IKC de Wissel	55	55	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**0**	**4**	**4**
Onderzoeksbudget IKC De Tamboerijn	0	0	4	4
Totaal mutaties lasten kadernota	**45**	**48**	**6**	**89**
Totaal lasten na de kadernota	**6.817**	**6.588**	**7.208**	**7.299**

Saldo voor bestemming	**-5.643**	**-5.414**	**-6.034**	**-6.125**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**123**	**123**	**248**	**248**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**123**	123	**248**	**248**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**123**	**123**	**248**	**248**
Saldo na bestemming	**-5.519**	**-5.291**	**-5.786**	**-5.877**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	**21**	**18**	**9**	**-74**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2026-2029 van de BVO DRAN. De bijdrage voor het leerlingenvervoer daalt in 2026 met afgerond € 21.000 naar € 9.000 in 2028. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal en een efficiëntere inzet.

Bijdrage GR MGR, module Onderwijs (RBL)	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling MGR sociaal domein Centraal Gelderland voor de module RBL is geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2024. Dit betekent een stijging van afgerond € 11.000.

Plaatsen noodlokaal IKC de Wissel	**-55**	**-55**	**0**	**0**

IKC De Wissel heeft te maken met ruimtetekort en de beschikbare lokalen zijn nu onvoldoende om ruimte te bieden aan alle klassen. In het kader van onze wettelijke verplichting en in afwachting van de geplande nieuwbouw is het plaatsen van een noodlokaal noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken is voor 2026 en 2027 een jaarlijks budget van € 55.000 nodig.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Onderzoeksbudget IKC De Tamboerijn	**0**	**0**	**-4**	**-4**

Voor de onderzoekskosten voor de herhuisvesting van IKC De Tamboerijn vragen wij een investeringsbudget aan. Wij verwachten dat dit onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van de beoogde locatie in 2026 waarschijnlijk € 150.000 gaat kosten.

Totaal mutaties	**-45**	**-48**	**-6**	**-89**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen

Cultuur

In lijn met het aanstaande vernieuwde subsidiebeleid, wordt bekeken worden of de verdeling van de subsidies in het subsidieprogramma welzijn, cultuur en sport zoals die al jaren is, nog passend is voor de huidige situatie. Waar nodig zullen we aanpassingen moeten doen en keuzes moeten maken, zodat er een stevige culturele basis-infrastructuur blijft. In juli 2025 wordt er bij de provincie een nieuwe aanvraag gedaan voor het Cultuur en Erfgoed Pact de Liemers 2026-2028. De opzet en werkwijze zal wegens succes in grote lijnen gelijk blijven aan het huidige pact. Echter vraagt de herziene regeling van de provincie om deelname van minimaal 4 gemeenten. De aanvraag zal daarom gezamenlijk gedaan worden door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe. Het pact is een belangrijk middel om Liemers en regio brede initiatieven te kunnen ondersteunen, hierdoor zijn er al vele succesvolle projecten gerealiseerd in de Liemers.
Naar verwachting zal vanaf 1 juli 2026 de nieuwe (uitgestelde) wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) in werking treden waarbij gemeenten zorgplicht voor bibliotheken krijgen. Er moet worden zorg gedragen worden voor de uitvoering van de 5 bibliotheekfuncties binnen de WSOB en er moet worden voldaan aan een normenkader. Om hieraan te kunnen voldoen is in meerjarenbegroting 2025-2028 extra budget opgenomen om de bibliotheek te versterken en hogere kosten in de toekomst te voorkomen. Op basis daarvan wordt nu het bibliotheekwerk uitgevoerd in zowel de vestiging Zevenaar als Pannerden en Lobith.
Op het gebied van cultuureducatie zetten we sinds januari 2025 naast het primair onderwijs ook een cultuurcoach in het voortgezet onderwijs in. Dit wordt gefinancierd vanuit de Groene Metropoolregio en willen we wegens succes voortzetten, mits deze regionale middelen blijven bestaan . In het schooljaar 2024-2025 werd een pilot gedraaid van het landelijke project Kunstbende op alle Liemerse middelbare scholen. Hiermee werd een start gemaakt met het borgen van cultuureducatie in het VO, deze inzet zetten we voor 2025-2026 voort, tevens ondersteund vanuit projectgelden vanuit de Groene Metropoolregio en het Cultuur en Erfgoed pact de Liemers.

Vrijetijdseconomie

In regionaal verband hebben wij het belevingsconcept het derde waterverhaal "De Rivier, je kan er niet omheen" ontwikkeld. In 2025 starten we met de uitvoering van het bovenregionale uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van de lokale subgebieden, waaronder drie in Zevenaar. Daarnaast gaan wij het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken.

Beleidskaders

- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2028 (2024)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)

- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)
- Visie Turmac Cultuurfabriek 2030
- Uitvoeringsplan Turmac Cultuurfabriek 2025 - 2030

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023e.v.
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023e.v.
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2023-2026
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken	2023-2026

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro B.V.. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan — 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast — 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek — 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar — 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit — 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.

4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan. De uitgangspunten in het plan:
• De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
• Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
• De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
• Het beheer is duurzaam en circulair.
• We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.
Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente

deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.464

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**1.398**	**1.398**	**1.398**	**1.398**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**1.398**	1.398	**1.398**	**1.398**

LASTEN

Lasten tot de kadernota	**12.965**	**12.951**	**13.029**	**13.025**

Mutaties lasten kadernota

1. Autonome ontwikkelingen	**147**	**131**	**131**	**131**
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2
Bijdrage GR SALD	25	9	9	9
Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro B.V.	124	124	124	124
2. Actualisatie bestaand beleid	**133**	**0**	**0**	**0**
Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk	133	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**280**	**131**	**131**	**131**
Totaal lasten na de kadernota	**13.245**	**13.082**	**13.160**	**13.155**
Saldo voor bestemming	**-11.847**	**-11.684**	**-11.762**	**-11.757**

Mutaties reserves

ONTTREKKINGEN

Onttrekkingen tot de kadernota	**254**	**254**	**254**	**254**

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**254**	254	**254**	**254**

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**254**	**254**	**254**	**254**
Saldo na bestemming	**-11.593**	**-11.430**	**-11.508**	**-11.503**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	2	2	2	2
De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)				
Bijdrage GR SALD	-25	-9	-9	-9
De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar structureel verhoogd met de prijsindex voor een bedrag van € 9.000. Daarnaast ramen we in 2026 eenmalig € 16.000 voor de inhuur van de projectleider E-depot, de digitale archiefbewaarplaats.				
Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro B.V.	-124	-124	-124	-124
In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is geconstateerd dat de dienstverleningsovereenkomsten met Ataro B.V. niet kostendekkend zijn. Door onder andere kostenstijgingen op grondstoffen en personele lasten, die niet gecorrigeerd zijn middels de verstrekte indexatie, is een tekort ontstaan. Er is afgesproken dit te corrigeren. Voorgesteld wordt vanaf 2026 een bedrag beschikbaar te stellen voor dekking van de hogere kosten van de dienstverleningsovereenkomst. Het nadeel bedraagt € 124.000 structureel.				
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk	-133	0	0	0
Het Rijk stelt via de algemene uitkering (Doeluitkering - septembercirculaire 2024) voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar voor versterking bibliotheekwerk € 133.000). In voorgaande jaren zijn hiervoor van het Rijk specifieke uitkeringen ontvangen en ingezet. De verwachting is dat de extra bijdrage structureel in de algemene uitkering opgenomen wordt om gemeenten in staat te stellen, na de invoering, te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. De inzet van deze middelen is conform het jaarplan en prestatieafspraken 2025 t.a.v. de bibliotheek (onderdeel van 'Kunstwerk').				
Totaal mutaties	-280	-131	-131	-131

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Wat willen we?

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen

Participatiewet in Balans
In maart 2025 is bekend gemaakt dat de inwerkingtreding van de eerste set maatregelen in het kader van de Participatiewet in balans zijn doorgeschoven naar op zijn vroegst 1 januari 2026. Participatiewet in balans beschrijft maatregelen die op korte termijn een stap in de goede richting zetten (spoor 1) en maatregelen die pas op langere termijn realiseerbaar zijn en waarbij ook naast de Participatiewet naar sociale zekerheid in bredere zin wordt gekeken (spoor 2). Spoor 3 versterkt de vakkundigheid in de uitvoering van de Participatiewet.

Regionaal Werkcentrum
Om tot een dekkende infrastructuur van voorzieningen te komen, wordt samen met regiogemeenten de arbeidsmarktinfrastructuur hervormd. In iedere arbeidsmarktregio moet per 1 juli 2026 een Regionaal Werkcentrum voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers operationeel zijn. Dit werkcentrum is een publiek private samenwerking waar alle partners van de arbeidsmarktregio samenwerken om dienstverlening voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers te bieden.

Sociale infrastructuur
Door het sluiten van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw), neemt de Wsw-populatie af. Echter is er nog altijd een groep inwoners die niet op eigen kracht een plek weten te verwerven op de arbeidsmarkt. Een sociaal ontwikkelbedrijf beschikt over de kennis en kunde deze inwoners te begeleiden naar de arbeidsmarkt. Om de voorzieningen in stand te houden, is er een noodzaak ontstaan om tot een integrale aanpak in de regio te komen.

Jeugd
In 2025 is de nieuwe verordening Jeugd door de raad vastgesteld. De eigen kracht / probleemoplossend vermogen heeft een prominentere plek in de verordening gekregen; en speelt daardoor een prominentere rol in de afhandeling van jeugdhulpvragen. Verder vindt in het kader van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd momenteel een onderzoek plaats over hoe we zo goed mogelijk een Sterk Lokaal Team kunnen vormgeven. Voor de zomer worden hier de eerste resultaten van verwacht. Verder heeft een landelijke commissie onderzoek gedaan naar de opgaven van de jeugdhulp / Hervormingsagenda. Wij zijn in afwachting van de landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van de uitspraken van deze commissie.

Preventieve voorzieningen voor ouders en jeugd
Geïndiceerde jeugdzorg is niet altijd nodig, ondersteuning vanuit een voorliggende voorziening voor ouders en kinderen kan dan voldoende zijn. Investeren in deze voorzieningen is nu belangrijk, denkt u aan het maatschappelijk werk op school en het jongerenwerk en bijeenkomsten voor ouders waarin ze handvatten krijgen voor de opvoeding en tips en handvatten aan elkaar geven.
Een belangrijke voorliggende voorziening is het maatschappelijk werk op school (basisschool en voortgezet onderwijs). In 7 op de 10 situaties is laagdrempelige hulp voor kind en ouders voldoende en is doorverwijzing naar gemeente voor zwaardere jeugdzorg niet nodig. Daarnaast signaleert de school ernstige problematiek bij het kind/gezin als eerste. Het maatschappelijk werk kan snel contact leggen en is escalatie van de situatie niet aan de orde. Het maatschappelijk werk op school kunnen we tot 2026 betalen uit de rijksmiddelen voor Corona en gemeentelijke middelen. Om deze laagdrempelige hulp op school te kunnen continueren vragen wij u om een jaarlijkse bijdrage van € 250.000 voor 2026-2029. Naast de bestaande scholen, investeren we in een maatschappelijk werker op Symbion in Didam. In 2024 zijn 230 leerlingen/ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd geholpen en 77 leerlingen in het voortgezet onderwijs. De investering levert (maatschappelijke) baten op, uit onderzoek blijkt dat de baten 1,5 keer zo hoog zijn als de kosten. Denk aan het niet hoeven inzetten van zwaardere gezinsondersteuning en jeugdzorg.

Maatschappelijke ondersteuning
De wetswijziging voor de invoering van het woonplaatsbeginsel voor cliënten in beschermd wonen en voor een nieuw financieel verdeelmodel is in september 2023 controversieel verklaard. In het voorjaar van 2024 is de invoering van deze wetswijziging gesteld op 1 januari 2026. Vooralsnog is onbekend wanneer de wetswijziging in de Tweede Kamer wordt behandeld. Desondanks is in lijn met de kadernota Samen aan Zet (2022) verder gewerkt aan de invulling van de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Zo is de inkoopopdracht 2026 beschermd wonen en beschermd thuis vastgesteld en wordt voor de transformatie

geïnvesteerd in de lokale basisinfrastructuur.
Het wetsvoorstel Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is in maart 2025 bij de Tweede Kamer ingediend. Het systeem met een vast abonnementstarief van € 21 per maand (ongeacht inkomen of vermogen) voor Wmo-voorzieningen gaat afgeschaft worden en per 1 januari 2027 vervangen worden door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Hoe hoger het inkomen en vermogen, hoe hoger de eigen bijdrage. Dit betekent dat alleenstaanden met een inkomen tot circa € 24.500 per jaar, niet meer betalen dan de minimale bijdrage van € 23,60 per maand. Voor meerpersoonshuishoudens gaat het om een inkomen tot circa € 34.000 per jaar. De eigen bijdrage loopt vanaf deze inkomensgrenzen op tot maximaal € 328 per maand. Deze maximale maandelijkse bijdrage geldt voor alleenstaanden met een jaarinkomen vanaf circa € 61.000 en voor meerpersoonshuishoudens met een jaarinkomen vanaf circa € 70.500. Gemeenten kunnen naar eigen inzicht besluiten dat één of meerdere groepen op basis van hun inkomen geen eigen bijdrage hoeven te betalen. Wanneer iemand financieel in de knel zit, kan de gemeente ook op individueel niveau iemand vrijstellen van de eigen maandelijkse bijdrage. Kortom gemeenten mogen zelf bepalen hoe hoog de eigen bijdrage is, binnen bepaalde regels.

Sterk lokaal team
Er speelt veel in het sociaal domein dat op elkaar inwerkt, en dit wordt alleen maar meer door de ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, het Integraal Zorgakkoord, Gezond, Actief Leven Akkoord, het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen, de doorcentralisatie Beschermd Wonen en de transformatie naar Beschermd Thuis. Het laten slagen van deze programma's vergt een basis waarin dit kan landen: een goed werkende toegang, verankerd in een Sterk Lokaal Team en in een goede samenwerking met partners. Om dit te bewerkstelligen is er in Zevenaar een visie opgesteld om de landelijke eisen te vertalen naar de Zevenaarse werkelijkheid. Deze visie gaat over zowel onze ambitie voor de toegang, als voor het Sterk Lokaal Team, en is aanvullend op de visie Sociaal Domein 2024 – 2040 van de gemeente Zevenaar. De visie geeft een meerjarige ontwikkelrichting zodat we als gemeente in staat zijn om koersvast én samenhangend te werken aan de vele maatschappelijke en wettelijke opgaves binnen het sociaal domein. Deze visie draagt bij aan het realiseren van de maatregelen uit het project Financieel Gezonde Toekomst. Hiervoor wordt nog een implementatieplan opgesteld om gefaseerd naar de gewenste situatie toe te werken.

Opvang, asiel en migratie
Het kabinet wil de asielinstroom beperken en heeft daarvoor een aantal voorstellen op het terrein van asiel en migratie in voorbereiding. Deze voorstellen kenmerken zich onder andere door tegengestelde beleidslijnen of aanpakken, bezuinigingen en onduidelijkheden. Dit kan leiden tot stagnatie in de asielketen, onvoorspelbaarheid door ad-hoc beleid, spanningen op opvanglocaties en in buurten, financiële druk en vertrouwen van inwoners in de overheid.

Huisvesting statushouders
Op lokaal niveau werken we aan het huisvesten van statushouders. Met jaarlijks een kleine achterstand lukt het om statushouders te huisvesten in sociale huurwoningen. De woningcorporaties experimenteren momenteel met deelwonen voor woningzoekenden. Dit wordt naar verwachting vanaf 2026 ook beschikbaar voor alleenstaande statushouders zonder nareizigers. Dit bevordert de doorstroom vanuit de AZC's naar gemeenten. Het kabinet heeft echter plannen om de taakstelling huisvesting statushouders te verlagen en de voorrang aan statushouders af te schaffen. Dit zal ook gevolgen hebben voor de plannen van de gemeente en woningcorporatie. Knelpunt bij de huisvesting zit met name in de huisvesting van alleenstaanden en grote gezinnen. Er is een mismatch tussen de bestaande sociale woningvoorraad en de te huisvesten statushouders.

Inburgering
Per 1 januari 2026 gaat er een nieuw contract in voor maatschappelijke begeleiding statushouders. In 2025 wordt deze aanbesteding gedaan, samen met gemeenten Duiven en Westervoort. De financiële gevolgen van het nieuwe contract zijn nog onbekend, waarbij het bestaande budget het uitgangspunt is.
De contracten voor de Onderwijsroute lopen af op 1 januari 2027. In 2026 worden de voorbereidingen getroffen worden voor de nieuwe contracten. Voor de inkoopbegeleiding wordt regionaal een opdracht bij de MGR SDCG neergelegd.
Het kabinet heeft aangekondigd te willen korten op de SpUk inburgering. Landelijk spelen grote zorgen over de dekking van de kosten voor de inburgering door de specifieke uitkeringen die de gemeenten hiervoor ontvangen. In april 2025 stuurde de G4 een brandbrief naar de minister over de tekorten die ontstaan op het

budget inburgering door en te laag budget per inburgeraar. Ook sluit de systematiek van vergoedingen vanuit het rijk niet aan bij de bestedingen door gemeenten.
In het uitvoeringsbudget (als onderdeel van het gemeentefonds) is sinds de start van de Wet inburgering 2021 een groeiend tekort voor de uitvoering van de gemeentelijke taak. Daarom wordt in deze kadernota een ophoging van de vaste formatie op inburgering opgevoerd. Zonder deze ophoging kunnen we niet voldoen aan onze wettelijke taken binnen de Wet inburgering 2021 en het dienstverleningsniveau naar onze inwoners.

Opvang Oekraïense ontheemden
Het is onduidelijk wanneer de oorlog in Oekraïne zal eindigen en wat dit voor gevolgen heeft. Met de opening van een aantal nieuwe locaties voldoen we aan onze taakstelling voor de opvang van Oekraïners. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne (RTB) geldt tot 4 maart 2026. Het is nog niet bekend wat er na die datum gebeurt. We gaan er vanuit dat de gemeentelijke opvanglocaties in 2026 allemaal in gebruik blijven.
De vergunning van de opvang van Oekraïners aan de Vliegenwaard in Spijk loopt tot september 2027 en kan niet verlengd worden. In 2026 moeten er voorbereidingen getroffen worden voor de huisvesting van deze groep ontheemden, in totaal ongeveer 140-150 mensen.

Asiel
De vergunningen voor de COA-locaties aan de Hunneveldweg en Mercurion 2 lopen tot juni 2027. In 2026 moet in overleg met het COA voorbereidingen gedaan worden voor de opvang van deze groep vluchtelingen, wil de gemeente aan haar huidige verplichtingen blijven voldoen.

Beleidskaders
- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2028
- Bestuurlijke opdracht RSD 2024-2026
- Re-integratieverordening 2024
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsplan onderwijskansen gemeente Zevenaar 2024-2027
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024.
- Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024.
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels
- Beleidsregels inburgering gemeente Zevenaar 2025
- Beleidsplan inburgering 2022-2025

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026
6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR sociaal domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkeling. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR sociaal domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.606
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.722

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**18.335**	**18.835**	**18.835**	**18.835**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**18.335**	18.835	**18.835**	**18.835**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**81.650**	**82.138**	**82.086**	**82.086**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**410**	**404**	**402**	**507**
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	-18	-24	-27	78
Bijdrage GR MGR, modules binnen programma 6	278	278	278	278
Bijdrage GR SDL – RSD	88	88	88	88
Budgetmutatie bijdrage Veilig Thuis	62	62	62	62
2. Actualisatie bestaand beleid	**183**	**83**	**83**	**83**

Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering (Wi2021)	83	83	83	83
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	100	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**593**	**487**	**485**	**590**
Totaal lasten na de kadernota	**82.243**	**82.625**	**82.571**	**82.676**
Saldo voor bestemming	**-63.908**	**-63.790**	**-63.735**	**-63.840**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**24**	**24**	**24**	**24**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**24**	24	**24**	**24**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**24**	**24**	**24**	**24**
Saldo na bestemming	**-63.884**	**-63.765**	**-63.711**	**-63.816**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	**18**	**24**	**27**	**-78**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2026-2029 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten in alle jaren (tussen de € 23.000 en € 31.000). We zien wel verschillen in de verschillende onderdelen. Het Wmo-vraagafhankelijk vervoer laat een oplopend nadeel zien van afgerond € 38.000 naar € 47.000. Het Wmo-vervoer voor dagbesteding laat een voordeel zien van afgerond € 14.000 en het jeugdvervoer een voordeel van € 46.000 oplopend naar € 64.000.

Tegenover de daling in de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN is de subsidie van de Plusbus gestegen. Hier ligt ook een directe relatie (communicerende vaten). De kosten van de Plusbus stijgen met € 5.000.

Bijdrage GR MGR, modules binnen programma 6	**-278**	**-278**	**-278**	**-278**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling MGR sociaal domein Centraal Gelderland voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2024. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2024 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Per saldo een stijging van € 278.000.

Bijdrage GR SDL – RSD	**-88**	**-88**	**-88**	**-88**

De bijdrage aan de RSD op basis van actualisaties in de dienstverleningsovereenkomst neemt toe met € 88.000 structureel. De RSD voert op verzoek van gemeenten extra werkzaamheden uit die buiten de kerntaken vallen. Hiervoor werkt de RSD met dienstverleningsovereenkomsten.

Budgetmutatie bijdrage Veilig Thuis	**-62**	**-62**	**-62**	**-62**

De bijdrage voor Veilig Thuis wordt aangepast aan de begroting 2026-2029 van Veilig Thuis. De begroting 2026 stijgt met bijna € 62.500 ten opzichte van de raming voor 2025. Dit wordt naast de indexering veroorzaakt door een sterk verhoogde instroom. Verder is er ook sprake van extra personele inzet ten behoeve van het versterken van lokale teams. Het structurele subsidiebedrag komt nu uit op afgerond € 454.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering (Wi2021)	**-83**	**-83**	**-83**	**-83**

De gemeente heeft inburgeringsconsulenten in dienst om de inburgeringsplichtigen te begeleiden bij hun traject. Het aantal inburgeraars is sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 sterk gestegen, maar de formatie van de inburgeringsconsulenten is hetzelfde gebleven. De caseload van de inburgeringsconsulenten is te groot en er zijn wachtlijsten voor de start van de inburgering waardoor inburgeraars langer een beroep doen op de bijstandsuitkering. Om dit te voorkomen is uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Om de formatie hiervoor aan te passen vragen wij een bedrag van structureel € 83.000.

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	**-100**	**0**	**0**	**0**

Door uw raad is voor de jaren 2024 en 2025 een bedrag van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het opstellen van dorpsplannen. In 2024 is er helaas nog geen gebruik van gemaakt, wegens vertraging in het proces. Wij vragen daarom nu om de gelden die in 2024 niet zijn besteed, opnieuw beschikbaar te stellen in 2026. Voor 2025 zijn er al aanvragen binnen en zal het beschikbare budget worden besteed. Wij verwachten dat er in 2026 ook aanvragen zullen komen en het budget besteed zal worden.

Totaal mutaties	**-593**	**-487**	**-485**	**-590**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid

Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). In 2024 is op basis van een plan een financiële impuls gegeven. Hiermee was het mogelijk de uitvoering van de taken voor de algemene gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg te versterken. De uitvoering van de jeugdgezondheidszorg blijft onder druk staan, in een tijd waarin de gemeenten moeten bezuinigen. Besluitvorming over de meerjarenbegroting van de GGD (VGGM) vindt plaats in de gemeenschappelijke regeling. De gevolgen van besluitvorming worden in de gemeentelijke begroting verwerkt.

Warmtetransitie – warmtenetprojecten: Vervolg warmtenet stad Zevenaar:

Tijdens de beeldvormende raadsbijeenkomst van 2 april jl. is stilgestaan bij de inhoud en het proces met betrekking tot het warmtenet stad Zevenaar. De planning is dat in 2025 de intentieovereenkomsten met de betrokken partijen wordt ondertekend. Het (vervolg)proces om tot een samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de betrokken partijen te komen, loopt door tot eind 2026 – begin 2027. Ook wordt er (mogelijk) een warmtebedrijf opgericht. Om te komen tot een SOK en voor het oprichten van een warmtebedrijf, moet een nadere verkenning uitgevoerd te worden. Deze nadere verkenning vereist incidentele financiële middelen, die worden ingezet voor o.a. juridisch, technisch en financieel advies, evenals technische ontwerp(en).

Uitvoeringsprogramma klimaatneutrale organisatie

De gemeente Zevenaar stelt een uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie op. Dit is een vervolg op het Klimaatplan Op weg naar een klimaatneutrale organisatie en dient de organisatie concreet handelingsperspectief te bieden om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen. Het programma wordt in het tweede kwartaal van 2025 opgeleverd en aangeboden aan het college voor besluitvorming. Het uitvoeringsprogramma richt zich op de jaren 2026, 2027 en 2028.

Biodiversiteit

Het uitvoeringsprogramma biodiversiteit wordt eind 2025 vastgesteld. Voor de uitvoering in de periode 2026-2030 is het streven om dit met bestaande middelen te doen.

Beleidskaders

- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar

- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023e.v.
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie — 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed — 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen

vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven

aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	889
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.400

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**11.851**	**11.607**	**11.943**	**11.943**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**11.851**	11.607	**11.943**	**11.943**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**14.550**	**14.095**	**15.056**	**14.996**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**196**	**137**	**137**	**137**
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	0	0	0
Bijdrage GR ODRA	37	37	37	37
Bijdrage GR VGGM - onderdeel GGD	90	59	59	59
Bijdrage GR VGGM onderdeel JGZ	68	40	40	40
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**0**	**0**	**8**
Actualisatie vervangingsinvesteringen voertuigen openbare werken	0	0	0	8
Totaal mutaties lasten kadernota	**196**	**137**	**137**	**145**
Totaal lasten na de kadernota	**14.746**	**14.232**	**15.193**	**15.141**
Saldo voor bestemming	**-2.895**	**-2.625**	**-3.250**	**-3.198**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-2.895	-2.625	-3.250	-3.198

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	0	0	0

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Bijdrage GR ODRA	-37	-37	-37	-37

De begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage zien van in totaal € 38.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 22.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 16.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 3% in 2026. Voor de dekking halen wij een bedrag van € 11.000 uit de formatieruimte bij team VTH. Per saldo een voordeel in programma 0 van € 10.000, een nadeel in programma 2 van € 200, een nadeel in programma 7 van € 37.000 en een nadeel in programma 8 van € 300.

Bijdrage GR VGGM - onderdeel GGD	-90	-59	-59	-59

De bijdrage aan VGGM voor het onderdeel GGD inclusief bevolkingszorg ramen we bij met de loon- en prijsontwikkeling voor een bedrag van € 46.000. Daarnaast stijgt de bijdrage vanwege het project Versterking bedrijfsvoering met een bedrag van € 13.000. De bijdrage voor het project Nu Niet Zwanger (NNZ) wordt gedekt uit het budget voor lokaal maatwerk en is budgettair neutraal. Tevens ramen we eenmalig in 2026 de bijdrage ten behoeve van het digitaal kinddossier voor € 31.000.

Bijdrage GR VGGM onderdeel JGZ	**-68**	**-40**	**-40**	**-40**

We ramen de bijdrage aan VGGM voor de programma's jeugdgezondheidzorg inclusief het Rijksvaccinatieprogramma. Dit betreft de loon- en prijsontwikkeling en de mutatie wegens inwoneraantallen voor een bedrag van € 40.000. Tevens ramen we in 2026 eenmalig de kosten van het digitaal kinddossier voor € 28.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie vervangingsinvesteringen voertuigen openbare werken	**0**	**0**	**0**	**-8**

De budgetten voor vervangingsinvesteringen voor openbare werken hebben we doorgenomen. Voorgesteld wordt de noodzakelijke auto (in 2028) welke specifiek gebruikt zal worden voor begraven te vervangen. De totale investering bedraagt € 80.000. Deze wijzigingen leiden tot structurele lasten vanaf 2029 van € 8.000.

Totaal mutaties	**-196**	**-137**	**-137**	**-145**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling woningbouw

In het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen is gewerkt aan een omgevingsvisie met aandacht voor aspecten zoals wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur en energietransitie. Deze visie zal niet alleen bijdragen aan een aansluitende ruimtelijke planning, maar ook een positieve invloed hebben op sociaal-maatschappelijke vraagstukken. De vaststelling is voorzien in het tweede kwartaal van 2025. Een belangrijk aspect van deze visie is de verplichting voor gemeenten om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen. Dit programma helpt ons bij het plannen van onze woningbouw-opgave. Het zorgt ervoor dat deze woningbouwopgave niet alleen op korte termijn, maar ook op lange termijn succesvol en duurzaam verankerd wordt. Deze verplichting om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen gaat in op 1 januari 2026. Dit programma vormt de basis voor de lokaal te maken prestatieafspraken.
De ambitie voor woningbouw is om jaarlijks gemiddeld 150 tot 200 woningen toe te voegen. In de periode van 2026 tot en met 2030 staan nog ruim 1400 woningen geprogrammeerd. Dit aantal is noodzakelijk vanwege de nog toenemende woningvraag. Bovendien sluit dit aan bij de afspraken die zijn gemaakt in de woondeal. Op dit moment wordt er gewerkt aan een update van de woondeal. In deze update blijft het aantal te realiseren woningen voor de regio gelijk aan de afspraken uit 2023, maar ligt de nadruk vooral op de randvoorwaarden (zoals capaciteit, netcongestie, groen-blauw ambities en mobiliteit) die ingevuld moeten worden om de verstedelijking op een verantwoorde wijze vorm te geven.

Enghuizen, 2e fase

De gemeenteraad heeft in april 2025 een besluit genomen over de verhoging van het aantal te bouwen woningen en de realisatie van een gebouwde parkeervoorzieningen. Op basis van deze besluitvorming is de verdere planuitwerking ter hand genomen en wordt er uiterlijk in het 3e kwartaal van 2025 een integraal pakket, bestaande uit een stedenbouwkundig plan, aankoop NS-gronden, vaststellen grondexploitatie, uitwerking verkeersontsluiting en exploitatievarianten voor de gebouwde parkeervoorziening ter besluitvorming voorgelegd. In samenhang daarmee worden ook de financiële aspecten in beeld gebracht en de gevolgen daarvan voor begroting op korte en langere termijn.

Lathum Later

In 2022 heeft de gemeente ingestemd met de dorpendeal Lathum Later. Inmiddels is er een Masterplan door de stuurgroep Lathum Later opgesteld met bijbehorende begroting en zijn de plannen voor het dorpshuis op de locatie Kerkstraat 1 in Lathum uitgewerkt. Dit masterplan wordt in het 2e of 3e kwartaal 2025 met de daarbij behorende financiële context ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Omgevingswet

Sinds 2024 geven we uitvoering aan de Omgevingswet. Hieruit komen wettelijke verplichtingen voor gemeenten, zoals het opstellen en actueel houden van een omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het opstellen van het omgevingsplan en het inrichten van bijbehorende rollen zoals de regelanalist, planregisseur en plantekenaar vraagt een grote financiële inzet. Als blijkt dat aanvullende middelen nodig zijn dan volgt hiervoor een voorstel aan de raad.

Rivierklimaatpark
In de zomer van 2025 wordt over een voorkeursvariant besloten. Recente nieuwe doorberekeningen van Rijkswaterstaat laten zien dat de kosten flink zijn gestegen. De daadwerkelijke effecten voor Zevenaar zijn op dit moment nog niet bekend.

Beleidskaders

- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
- Plan Woningbouw (2022)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Nota vastgoedbeleid
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026
8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023e.v.
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022e.v.

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in — 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties — 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op

verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.

Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Baten tot de kadernota	**4.024**	**4.622**	**2.842**	**1.008**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**4.024**	4.622	**2.842**	**1.008**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**6.597**	**7.096**	**5.373**	**3.538**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-8	-8	-8	-8
Bijdrage GR ODRA	0	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**
Totaal lasten na de kadernota	**6.589**	**7.088**	**5.365**	**3.530**

Saldo voor bestemming	**-2.565**	**-2.466**	**-2.523**	**-2.523**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**84**	**36**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**84**	36	**0**	**0**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**84**	**36**	**0**	**0**
Saldo na bestemming	**-2.481**	**-2.430**	**-2.523**	**-2.523**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**8**	**8**	**8**	**8**

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Bijdrage GR ODRA	**0**	**0**	**0**	**0**

De begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage zien van in totaal € 38.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 22.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 16.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 3% in 2026. Voor de dekking halen wij een bedrag van € 11.000 uit de formatieruimte bij team VTH. Per saldo een voordeel in programma 0 van € 10.000, een nadeel in programma 2 van € 200, een nadeel in programma 7 van € 37.000 en een nadeel in programma 8 van € 300.

Totaal mutaties	**8**	**8**	**8**	**8**

FINANCIËN

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van de begroting en eventueel wijzigingen van de begroting in uw raad. Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren.

Beleid autorisatie

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering 23 april 2024 hierover het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten

Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten
   Deze worden ook wel reguliere budgetten genoemd. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen.
Indien bij een budgetaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. In dergelijke gevallen zullen wij u ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het investeringsbudget beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de ramingen in deze kadernota 2026-2029.

Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- de begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- de meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2025).
Prijsontwikkeling	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2025).
Huren en pachten	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB februari 2025).
Subsidies	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2025).
Belastingen	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2025).
Leges en heffingen	4,0 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2025).

* Het percentage van 4,0% bestaat uit de raming van de prijs bruto binnenlands product (pbbp) van 2026 (2,7%), plus de doorwerking van de verhoging van het pbbp van 2025 (1,3%),

	2026	2027	2028	2029
Aantal inwoners	45.640	46.060	46.350	46.550
Aantal woningen	21.440	21.740	21.980	22.180
	De prognoses zijn gebaseerd op interne cijfers.			

Rentepercentage voor investeringen

In het taakveld Treasury onder programma 0. Bestuur en ondersteuning zijn alle rentelasten en de toegerekende rente opgenomen, het renteresultaat is hier zichtbaar. Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij structureel rentelasten.

Als rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting genomen van een 20-jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.

De berekening van het percentage voor 2026 (t/m 9 april 2025) volgens deze methodiek komt afgerond uit op 3,41%.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	120.798	121.659	122.054	123.038
1. Veiligheid	133	133	133	133
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	549	549	549	549
3. Economie	485	9.261	10.000	485
4. Onderwijs	1.174	1.174	1.174	1.174
5. Sport, cultuur en recreatie	1.398	1.398	1.398	1.398
6. Sociaal domein	18.335	18.835	18.835	18.835
7. Volksgezondheid en milieu	11.851	11.607	11.943	11.943
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.024	4.622	2.842	1.008
Actuele stand begroting - baten	**158.748**	**169.239**	**168.929**	**158.563**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	26.243	24.831	22.297	21.485
1. Veiligheid	4.945	4.935	4.948	4.948
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	8.608	8.311	8.744	8.689
3. Economie	1.165	9.925	10.637	1.106
4. Onderwijs	6.817	6.588	7.208	7.299
5. Sport, cultuur en recreatie	13.245	13.082	13.160	13.155
6. Sociaal domein	82.243	82.625	82.571	82.676
7. Volksgezondheid en milieu	14.746	14.232	15.193	15.141
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.589	7.088	5.365	3.530
Actuele stand begroting - lasten	**164.600**	**171.618**	**170.124**	**158.030**
Saldo				
0. Bestuur en ondersteuning	94.556	96.828	99.757	101.553
1. Veiligheid	-4.812	-4.802	-4.815	-4.815
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-8.059	-7.762	-8.195	-8.141
3. Economie	-680	-664	-637	-621
4. Onderwijs	-5.643	-5.414	-6.034	-6.125
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.847	-11.684	-11.762	-11.757
6. Sociaal domein	-63.908	-63.790	-63.735	-63.840
7. Volksgezondheid en milieu	-2.895	-2.625	-3.250	-3.198
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.565	-2.466	-2.523	-2.523
Actuele stand begroting - saldo	**-5.852**	**-2.379**	**-1.195**	**533**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	436	436	262	262
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	150	50	39	39
3. Economie	15	17	17	17
4. Onderwijs	123	123	248	248
5. Sport, cultuur en recreatie	254	254	254	254
6. Sociaal domein	24	24	24	24
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	84	36	0	0

Totaal mutaties reserves	**1.086**	**939**	**844**	**844**
Actuele stand begroting na de kadernota	**-4.766**	**-1.440**	**-351**	**1.376**

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

In onderstaande tabel staat een overzicht van alle financiële baten en lasten, zoals die zijn opgenomen in deze rapportage. In de tabel worden baten en lasten apart gepresenteerd.
Na de tabel geven wij de toelichtingen op alle financiële mutaties. Deze toelichtingen staan op alfabetische volgorde, maar er is geen indeling op baten en lasten. Elke wijziging wordt daarmee eenmalig ("netto") toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
BATEN				
Primitieve begroting 2025-2028	154.350	198.247	166.373	154.948
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2025	3.991	-29.415	2.149	3.208
Totale baten tot de kadernota	**158.341**	**168.832**	**168.522**	**158.156**
Mutaties in deze kadernota (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	407	**407**	407	407
Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V.	-130	-130	-130	-130
Dividend Alliander	-43	-43	-43	-43
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	580	580	580	580
Totaal gemuteerde baten	**407**	**407**	**407**	**407**
Totale baten tot en met de kadernota	**158.748**	**169.239**	**168.929**	**158.563**
LASTEN				
Primitieve begroting 2025-2028	161.944	204.609	173.341	160.939
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2025	4.349	-29.311	1.864	2.766
Totale lasten tot de 1e VGR	**166.292**	**175.298**	**175.206**	**163.706**
Mutaties in deze kadernota (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	1.021	**942**	901	1.089
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	-18	-24	-27	78
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	-21	-18	-9	74
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-8	-8	-8	-8
Bijdrage GR MGR, module Onderwijs (RBL)	11	11	11	11
Bijdrage GR MGR, modules binnen programma 6	278	278	278	278
Bijdrage GR ODRA	28	28	28	28
Bijdrage GR SALD	25	9	9	9
Bijdrage GR SDL - onderdeel RID	122	122	122	122
Bijdrage GR SDL – RSD	88	88	88	88
Bijdrage GR VGGM - onderdeel brandweer	81	72	72	72
Bijdrage GR VGGM - onderdeel GGD	90	59	59	59

Bijdrage GR VGGM onderdeel JGZ	68	40	40	40
Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis	7	15	22	22
Budgetmutatie bijdrage Veilig Thuis	62	62	62	62
Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro B.V.	124	124	124	124
Budgetmutatie formatie en inschaling griffie	30	30	30	30
Plaatsen noodlokaal IKC de Wissel	55	55	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	421	**118**	122	130
Aanbesteding en implementatie cloudapplicatie Schuldhulpverlening	55	35	35	35
Actualisatie budget doorontwikkeling dienstverlening	50	0	0	0
Actualisatie vervangingsinvesteringen voertuigen openbare werken	0	0	0	8
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering (Wi2021)	83	83	83	83
Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk	133	0	0	0
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	100	0	0	0
Onderzoeksbudget IKC De Tamboerijn	0	0	4	4
5. Financieel gezonde toekomst	-3.135	**-4.740**	-6.105	-6.895
Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen	-675	-1.725	-2.635	-3.170
Financieel gezonde toekomst - financieel technische maatregelen	-1.632	-1.932	-1.932	-1.932
Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen	-828	-1.083	-1.538	-1.793
Totaal gemuteerde lasten	**-1.692**	**-3.680**	**-5.082**	**-5.676**
Totale lasten tot en met kadernota	**164.600**	**171.618**	**170.124**	**158.030**
Resultaat voor bestemming	**-5.852**	**-2.379**	**-1.195**	**533**
ONTTREKKINGEN				
Primitieve begroting 2025-2028	1.129	917	939	929
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2025	-43	22	-95	-85
Onttrekkingen in deze kadernota	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.086	**939**	844	844
TOEVOEGINGEN				
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Toevoegingen in deze kadernota	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.086**	**939**	**844**	**844**

Resultaat na bestemming	-4.766	-1.440	-351	1.376

TOELICHTING MUTATIES IN DE EXPLOITATIE

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	**18**	**24**	**27**	**-78**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2026-2029 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten in alle jaren (tussen de € 23.000 en € 31.000). We zien wel verschillen in de verschillende onderdelen. Het Wmo-vraagafhankelijk vervoer laat een oplopend nadeel zien van afgerond € 38.000 naar € 47.000. Het Wmo-vervoer voor dagbesteding laat een voordeel zien van afgerond € 14.000 en het jeugdvervoer een voordeel van € 46.000 oplopend naar € 64.000.
Tegenover de daling in de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN is de subsidie van de Plusbus gestegen. Hier ligt ook een directe relatie (communicerende vaten). De kosten van de Plusbus stijgen met € 5.000.

Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	**21**	**18**	**9**	**-74**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2026-2029 van de BVO DRAN. De bijdrage voor het leerlingenvervoer daalt in 2026 met afgerond € 21.000 naar € 9.000 in 2028. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal en een efficiëntere inzet.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**8**	**8**	**8**	**8**

De bijdrage per inwoner 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,63. Dit is een afname van € 0,38 ten opzichte van de begroting 2025-2028. De hoogte van de inwonerbijdrage is op verzoek van de deelnemende gemeenten verlaagd. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat voorstellen voor besparingen ook in deze begroting zijn verwerkt. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande twee jaren uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,07 per inwoner. Een stijging van € 0,03 ten opzichte van de begroting 2025. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2026-2030. In totaal een structureel voordeel van € 8.000 (programma 0 € 5.000 nadelig, programma 2 € 3.000 voordelig, programma 3 € 500 voordelig, programma 5 € 2.000 voordelig, programma 7 € 400 nadelig en programma 8 € 8.000 voordelig.)

Bijdrage GR MGR, module Onderwijs (RBL)	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling MGR sociaal domein Centraal Gelderland voor de module RBL is geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2024. Dit betekent een stijging van afgerond € 11.000.

Bijdrage GR MGR, modules binnen programma 6	**-278**	**-278**	**-278**	**-278**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling MGR sociaal domein Centraal Gelderland voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2024. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2024 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Per saldo een stijging van € 278.000.

Bijdrage GR ODRA **-28** **-28** **-28** **-28**

De begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage zien van in totaal € 38.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 22.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 16.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 3% in 2026. Voor de dekking halen wij een bedrag van € 11.000 uit de formatieruimte bij team VTH. Per saldo een voordeel in programma 0 van € 10.000, een nadeel in programma 2 van € 200, een nadeel in programma 7 van € 37.000 en een nadeel in programma 8 van € 300.

Bijdrage GR SALD **-25** **-9** **-9** **-9**

De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar structureel verhoogd met de prijsindex voor een bedrag van € 9.000. Daarnaast ramen we in 2026 eenmalig € 16.000 voor de inhuur van de projectleider E-depot, de digitale archiefbewaarplaats.

Bijdrage GR SDL - onderdeel RID **-122** **-122** **-122** **-122**

We ramen de bijdrage aan SDL onderdeel RID conform de meerjarenbegroting 2026-2029. Dit gaat om de loon- en prijsindex; 3,8% voor loon en 2,4% voor prijs.

Bijdrage GR SDL – RSD **-88** **-88** **-88** **-88**

De bijdrage aan de RSD op basis van actualisaties in de dienstverleningsovereenkomst neemt toe met € 88.000 structureel. De RSD voert op verzoek van gemeenten extra werkzaamheden uit die buiten de kerntaken vallen. Hiervoor werkt de RSD met dienstverleningsovereenkomsten.

Bijdrage GR VGGM - onderdeel brandweer **-81** **-72** **-72** **-72**

De bijdrage in 2026 wordt op basis van de meerjarenbegroting van VGGM € 3.246.000. Dit bestaat uit een verhoging in verband met de loon- en prijsontwikkeling van 2,1% en 2,2% met een bedrag van € 121.000. In 2026 zien we een incidentele ophoging voor het project "Ik, wij samen de brandweer" van € 9.000. Als gevolg van de herverdeling van de brandweerbijdrage op basis van de OOV-verdeelsleutel zit er voor onze gemeente een voordeel in van € 49.000. Per saldo een structurele verhoging van € 72.000.

Bijdrage GR VGGM - onderdeel GGD **-90** **-59** **-59** **-59**

De bijdrage aan VGGM voor het onderdeel GGD inclusief bevolkingszorg ramen we bij met de loon- en prijsontwikkeling voor een bedrag van € 46.000. Daarnaast stijgt de bijdrage vanwege het project Versterking bedrijfsvoering met een bedrag van € 13.000. De bijdrage voor het project Nu Niet Zwanger (NNZ) wordt gedekt uit het budget voor lokaal maatwerk en is budgettair neutraal. Tevens ramen we eenmalig in 2026 de bijdrage ten behoeve van het digitaal kinddossier voor € 31.000.

Bijdrage GR VGGM onderdeel JGZ **-68** **-40** **-40** **-40**

We ramen de bijdrage aan VGGM voor de programma's jeugdgezondheidzorg inclusief het Rijksvaccinatieprogramma. Dit betreft de loon- en prijsontwikkeling en de mutatie wegens inwoneraantallen voor een bedrag van € 40.000. Tevens ramen we in 2026 eenmalig de kosten van het digitaal kinddossier voor € 28.000.

Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis **-7** **-15** **-22** **-22**

De gemeentelijke bijdrage aan het Zorg- en Veiligheidshuis wordt verhoogd. Het gaat om een noodzakelijke ophoging zodat de continuïteit en kwaliteit van het Zorg- en Veiligheidshuis Regio Arnhem gewaarborgd

blijft. Aanleiding zijn de wegvallende POK-gelden vanaf 2028 en de stijgende operationele kosten. In de Coronaperiode heeft het rijk extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om de dienstverlening aan kwetsbare inwoners te versterken. Ook het Zorg en Veiligheidshuis maakt gebruik van deze tijdelijk POK gelden. Daarnaast zijn de bijdragen van gemeenten de afgelopen 6 jaar niet verhoogd, ondanks inflatie en stijgende kosten. De bijdrage per inwoner stijgt van €0,61 in 2025 naar €1,09 in 2028. Het nadeel komt uit op € 7.250 in 2026, € 14.500 in 2027 en € 21.750 in 2028 en verder.

Budgetmutatie bijdrage Veilig Thuis	**-62**	**-62**	**-62**	**-62**

De bijdrage voor Veilig Thuis wordt aangepast aan de begroting 2026-2029 van Veilig Thuis. De begroting 2026 stijgt met bijna € 62.500 ten opzichte van de raming voor 2025. Dit wordt naast de indexering veroorzaakt door een sterk verhoogde instroom. Verder is er ook sprake van extra personele inzet ten behoeve van het versterken van lokale teams. Het structurele subsidiebedrag komt nu uit op afgerond € 454.000.

Budgetmutatie dienstverleningsovereenkomst (DVO) sportbedrijf Ataro B.V.	**-124**	**-124**	**-124**	**-124**

In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is geconstateerd dat de dienstverleningsovereenkomsten met Ataro B.V. niet kostendekkend zijn. Door onder andere kostenstijgingen op grondstoffen en personele lasten, die niet gecorrigeerd zijn middels de verstrekte indexatie, is een tekort ontstaan. Er is afgesproken dit te corrigeren. Voorgesteld wordt vanaf 2026 een bedrag beschikbaar te stellen voor dekking van de hogere kosten van de dienstverleningsovereenkomst. Het nadeel bedraagt € 124.000 structureel.

Budgetmutatie dividenduitkering sportbedrijf Ataro B.V.	**-130**	**-130**	**-130**	**-130**

In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is afgesproken dat Ataro B.V. jaarlijks een bedrag van ten minste €100.000 als dividend uitkeert. Eventuele winsten uitkomend boven dit bedrag mag Ataro B.V. inzetten ter versterking van haar eigen vermogen, met een maximaal bedrag van € 450.000. In de begroting is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 230.000. Gebaseerd op de uitkeringen de afgelopen jaren, waaronder € 101.000 ten behoeve van het jaar 2023, is het in de begroting opgenomen bedrag te hoog. Het nadeel bedraagt € 130.000 structureel.

Budgetmutatie formatie en inschaling griffie	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

Wij passen de formatie en de bijbehorende salarissen aan, conform de functies zoals vastgesteld in het functieboek griffie 2018. Dit houdt verband met landelijke ontwikkelingen om de griffie beter te positioneren en te equiperen met als doel de gemeenteraad strategisch te adviseren en ondersteuning te bieden. In lijn met de afspraken met de werkgeverscommissie om de griffiersfunctie meer strategisch in te vullen valt deze functie met ingang van 2026 in schaal 14. We ramen structureel € 30.000 bij.

Dividend Alliander	**-43**	**-43**	**-43**	**-43**

De Raad van Commissarissen van Alliander heeft in overleg met de aandeelhouders het dividendbeleid aangepast. Dit was noodzakelijk om te waarborgen dat het beleid passend blijft bij de omvangrijke maatschappelijke opdracht waar Alliander voor staat. Er komt een plafond van € 100 miljoen op de absolute dividenduitkering. Onze gemeente heeft een aandeel in Alliander van 0,45% hetgeen betekent dat de dividenduitkering maximaal € 450.000 bedraagt. In onze begroting hebben wij € 493.000 geraamd; derhalve ramen we € 43.000 structureel af.

Plaatsen noodlokaal IKC de Wissel	**-55**	**-55**	**0**	**0**

IKC De Wissel heeft te maken met ruimtetekort en de beschikbare lokalen zijn nu onvoldoende om ruimte te bieden aan alle klassen. In het kader van onze wettelijke verplichting en in afwachting van de geplande nieuwbouw is het plaatsen van een noodlokaal noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken is voor 2026 en 2027 een jaarlijks budget van € 55.000 nodig.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	**580**	**580**	**580**	**580**

In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2026. In de gemeentebegroting wordt deze compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij nu in een stelpost de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. Samenvattend betekent dit dat de stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen van € 800.000 voor een bedrag van € 580.000 wordt gecompenseerd.

2. Actualisatie bestaand beleid

Aanbesteding en implementatie cloudapplicatie Schuldhulpverlening	**-55**	**-35**	**-35**	**-35**

In het kader van de voortdurende verbetering van onze schuldhulpverleningsprocessen en de digitalisering daarvan, is het noodzakelijk om een nieuwe applicatie aan te besteden die deze processen effectief ondersteunt. Het huidige contract met de leverancier kan niet verlengd worden, aangezien de leverancier stopt met de ondersteuning van het huidige, gedateerde product en het bestaande contract mag niet meer verlengd worden. Daarom is het noodzakelijk dat er een nieuwe, moderne oplossing die als cloudapplicatie beschikbaar komt.
Voor de Europese aanbesteding en implementatie van deze nieuwe applicatie zijn eenmalige middelen nodig. Deze middelen zullen worden gebruikt voor het doorlopen van de juiste aanbestedingsprocedure en de implementatie van de nieuwe cloudapplicatie. Naast de eenmalige middelen voor de aanbesteding en implementatie, zijn er extra structurele middelen nodig om de stijgende structurele lasten te dekken. Deze lasten omvatten: onderhoud en ondersteuning van de nieuwe applicatie en kosten voor cloudhosting en beveiliging.
We houden rekening met eenmalige implementatiekosten in 2026 van € 55.000. Daarnaast nemen de jaarlijkse kosten van de nieuwe applicatie (fors) toe. We houden vanaf 2027 rekening met een toename van € 35.000 per jaar.

Actualisatie budget doorontwikkeling dienstverlening	**-50**	**0**	**0**	**0**

Het uitgangspunt voor ons handelen is altijd onze inwoner. Bij het optimaliseren van onze processen leggen we de 'reis' af die onze inwoner maakt bij het aanvragen van een product of dienst. Hier komen concrete verbeterpunten uit waarmee we aan de slag gaan. Zo sluit het proces daarna niet alleen beter aan bij de behoefte, maar is het ook efficiënter ingericht. De expertise die hiervoor nodig is hebben we graag 'in huis'. In 2025 leiden we een eerste lichting collega's op. Om te zorgen dat we door de hele organisatie voldoende opgeleide medewerkers hebben, vragen we éénmalig €50.000,- voor 2026.

Actualisatie vervangingsinvesteringen voertuigen openbare werken	**0**	**0**	**0**	**-8**

De budgetten voor vervangingsinvesteringen voor openbare werken hebben we doorgenomen. Voorgesteld wordt de noodzakelijke auto (in 2028) welke specifiek gebruikt zal worden voor begraven te vervangen. De totale investering bedraagt € 80.000. Deze wijzigingen leiden tot structurele lasten vanaf 2029 van € 8.000.

Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering (Wi2021)	**-83**	**-83**	**-83**	**-83**

De gemeente heeft inburgeringsconsulenten in dienst om de inburgeringsplichtigen te begeleiden bij hun traject. Het aantal inburgeraars is sinds de inwerkingtreding van de Wi2021 sterk gestegen, maar de formatie

van de inburgeringsconsulenten is hetzelfde gebleven. De caseload van de inburgeringsconsulenten is te groot en er zijn wachtlijsten voor de start van de inburgering waardoor inburgeraars langer een beroep doen op de bijstandsuitkering. Om dit te voorkomen is uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Om de formatie hiervoor aan te passen vragen wij een bedrag van structureel € 83.000.

Budgetmutatie versterking bibliotheekwerk	**-133**	**0**	**0**	**0**

Het Rijk stelt via de algemene uitkering (Doeluitkering - septembercirculaire 2024) voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar voor versterking bibliotheekwerk € 133.000). In voorgaande jaren zijn hiervoor van het Rijk specifieke uitkeringen ontvangen en ingezet. De verwachting is dat de extra bijdrage structureel in de algemene uitkering opgenomen wordt om gemeenten in staat te stellen, na de invoering, te voldoen aan de wettelijke zorgplicht.
De inzet van deze middelen is conform het jaarplan en prestatieafspraken 2025 t.a.v. de bibliotheek (onderdeel van 'Kunstwerk').

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	**-100**	**0**	**0**	**0**

Door uw raad is voor de jaren 2024 en 2025 een bedrag van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het opstellen van dorpsplannen. In 2024 is er helaas nog geen gebruik van gemaakt, wegens vertraging in het proces. Wij vragen daarom nu om de gelden die in 2024 niet zijn besteed, opnieuw beschikbaar te stellen in 2026. Voor 2025 zijn er al aanvragen binnen en zal het beschikbare budget worden besteed. Wij verwachten dat er in 2026 ook aanvragen zullen komen en het budget besteed zal worden.

Onderzoeksbudget IKC De Tamboerijn	**0**	**0**	**-4**	**-4**

Voor de onderzoekskosten voor de herhuisvesting van IKC De Tamboerijn vragen wij een investeringsbudget aan. Wij verwachten dat dit onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van de beoogde locatie in 2026 waarschijnlijk € 150.000 gaat kosten.

5. Financieel gezonde toekomst				
Financieel gezonde toekomst - beleidsmaatregelen	**675**	**1.725**	**2.635**	**3.170**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde beleidsmaatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - financieel technische maatregelen	**1.632**	**1.932**	**1.932**	**1.932**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde financieel-technische maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Financieel gezonde toekomst - inkomstenverhogende maatregelen	**828**	**1.083**	**1.538**	**1.793**

In deze wijziging is het totaalbedrag opgenomen aan voorgestelde inkomstenverhogende maatregelen. In de bijlage treft u per maatregel de onderbouwing aan.

Totaal mutaties	**2.099**	**4.087**	**5.489**	**6.083**